

Redactiunea

se afla in

Strat'a lui Leupoldu Nr. 44.

Scrisorile nefrancate nu se primesc decâtu numai de la correspondintii regulari ai „Federatiunii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espre sa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siesse lune 5 „ „ „
Pre annulu intregu 10 „ „ „

Pentru Roman'a:

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrala
pentru fiesce-care publicatiune sepa-
ratu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a, 8/20. Mart. 1875.

In camer'a deputatorilor Ungariei discussiunea a supr'a bugetului s'au urmatu si in acesta septemana cu destulla iutiela, cu tote acestea s'au ivitu la mai multe puncte, mai alessu in bugetulu ministeriului de finantie, dese polemie intre unii deputati d'in stang'a si drepta extrema si intre ministrulu Széll, care nu mai pucinu bunu de gura, cá si adversarii sei, sciù se alega armele spre ai combate, ceea ce i si successe intro applausele majoritatii. Ernestu Simonyi, servindu-se de armele insinuatiiunii d'fise, cá ministeriulu actuale promitte a nu urca darile, dar acést'a numai acum inante de alegeri, éra indata ce alegerile se voru fi terminatu, are se se appuce de urcarea dariloru — ast'a, observà Simonyi, pote fi buna appucatura, dar onesta neci decâtu, etc. Assemene in siedintia de eri si de sasta-di, copillulu nesdravanu allu oppositiunii loiale d'in drepta extrema, Dlu B. Máriássy, descarcà invectivele salle in contr'a ministeriului, dar' si asta data fu usioru ministrului cá se stempere foculu agerului luptatoriu, candu va in stang'a extrema, apoi in parti'a deakiana, mai apoi in fractiunea Lónyaiana si acum in a lui Sennyai, éra mane poimane nu scimu in care partita séu fractiune. Este lucru de mirare cum acestu deputatu combate fapte de alle guvernului pre care insu-si l'a spriginitu pururea cu votulu seu.

Terminandu-se asta-di si bugetulu ministrului de finantie, mane se va tiené o siedintia scurta pentru cetirea a trei-a si apoi ca aer'a se va prorogá pana la 1 Aprile. Cea mai mare parte a deputatorilor au si plecatu cátra casa, éra cei remasi pleca asta-di si mane, spre a poté luá parte la adunàrile de prin comitate, cari se tienu pentru fusionarea si in provincia a celloru doue partite fusionate in camera, si apoi spre a petrece serbatorile in giurulu familiei.

Neplacut'a impressiune ce fece numirea baronului Kemény Gábor de secretariu de statulu interne, se va potentiá forte prin numirea unoru comiti supremi in Transilvania, despre care se vorbece cá de una fapta implinita. — Anume in loculu lui Pogány in Alb'ainfer. se va numi Zeik Károly, — in loculu lui Barcsay in Huniador'a se va numi Kendeffy Samu, care neci au mirositu ce este administratiunea éra in Solnoculu-med. se va numi Bánffy Dezsó acum de ora ce in Turd'a este Kemény György si in Doboc'a Bánffy Dani, toti de aproape ruditi cu Keményescii, écca cea mai mare parte a Transilvaniei data apanagiun familiei, binisioru scapetate a Keményesciloru, a caroru nume, precum s'au mai díssu, figureza in tote evin mintele celle funeste si crunte alle Transilvaniei si in parte alle natiunii romane d'in acea tierra nefericita. Magiarii insi-si se indignara audiendu aceste si vediendu, cá inimicii poporului ajungu la atát'a potere spre a-si poté mai bine plin dorintiele de impilare. Unu deputatu magiaru marturisi insu-si cá neci desastrulu de la Aiudu (1848) nu s'ar fi intemplatu de nu l'ar fi provocatu Keményescii. Noi facia cu assemene politica a ministrului de interne, pre care multu lu stimàmu, suntemu siliti a da vira espressione dorerei nostre si parerii dereu cá nu s'au sciutu ferí de atari omeni, cari n'au altu scopu decâtu a-i sapá grop'a, pregatindu cu multa violenla

si in scurtu timpu callea la potere partitei carea asta di stà la panda si de care Keményescii au statu pururea mai aproape decâtu de cellu ce asta-di li dà pane si atát'a influentia in affacerile statului. Vechii conservatori au inceputu a-si arretá coltii, firesce cá cei mai strecti affecteaza libertate constitutio nale, dar cei ruginiti spunu destullu de chiaru, cá unde tindu. In camer'a boieriloru se fecera de claratiuni, a caroru importantia agerului Tisza n'au potutu se-i scape neobservata. Vomu reveni la acest'a.

Conclusulu clubului deputatorilor nat. oppos. d'a padí ore-si cari reserve si de a acceptá cu buna credintia faptele noului ministeriu, au fostu comentatu in osebite moduri de Redactiunile diuarielor magiare si nemtiesci d'in locu, cea mai mare parte au sciutu se aprecieze patriotismulu si loialitatea clubului deputatorilor nat. oppos. numai organulu contelui Lónyay, nemultumitulu servu allu nemultumitulu stapanu, au rateritu éra pre callea insinuatiiuniloru si a denunciatiunei. In ar. cellu mai de aproape vomu resume osebitele commentarie, cá cetitorii nostri se judece a supr'a opiniunii manifestate prin acelle organe, De la ministeriu n'au transpiratu inca precátu scimu, comunicate alta data obicinuite; ceea ce scimu este, cá asupr'a membriloru noului ministeriu conclusulu clubului au facutu impressiune placuta. Noi credemu cá ministeriulu se va ferí bine d'a respinge man'a ce li-se intinde, bine cá numai d'in indepartare, inse cu loialitate, nu d'in calculi si cu tendintie ce li-se attribue de lividii cavalleri danesi de la diuariulu „Reform'a“ se va ferí bine si pentru a nu-si immultf adversarii altecum inca destullu de potenti. Ministeriulu actuale dispune de o majoritate imposante dar in fine Tisza trebuie se scia mai bine cá majoritatea n'au lipsitu neci antecessoriloru sei si cá adí este, mane pote nu va fi, cá totu ce este arteficiosu, apoi Tisza cunosce fabul'a cu Ciganulu „eu fugu, eu sciú“. Post equitem sedet atra cur'a.

Denunciatiunii au impinsu pre subalternii lui Trefort si acesti-a pre dinsulu cá se mai insceneze éra o mica venatore in contr'a cartiloru didactice romanesci, acestu modu fiindu cellu mai lesne d'a castigá reputatiune de bunu si mare patriotu magiaru. Dar venatorea n'au fostu abundate, cá-ci ursii, lupii cerbii, etc. li-a intorsu dosulu si venatorii trebuira se se multumesca cu câte va prepelitie. — Intre cartile oprite sunt vre o trei tiparite la Buccuresci mai nainte de ce s'ar fi inauguratu sistemulu dualisticu, prin urmare forte nevinovate, cá-ci autorii n'au potutu avé intentiunea d'a vetemá starea actuala a lucruriloru, care atunci nu essistá, dar a fara de acest'a acelle biete carti abia se voru fi afflandu in doue trei scole. — Vomu reproduce fortele decretu allu dlui Tréfort. Mai pucinu zelu de patriotismu excessivu, mai multa tolerantia si veti fi mai bine vediuti, dloru de la potere!

Unu defectu allu legii electorale reparatu. Cetitorii nostri cunoscu dispusitiunea legii elect. prin carea contribuabili cei ce nu voru fi platitu darea directa pre an. trecut, sunt lipsiti de dreptulu electorale si nu pota fi trecuti

in listele elect. In contr'a acestui §. au luptatu, cu occasiunea desbaterii, tote fractiunile oppositiunii, dar indesiertu, majoritatea deakiana au votatu-o. Acum legea essiste (dura lex sed lex), immediatu dupa promulgare, si nu se pote schimbá, fára a se provocá mari inconveniente; — are insee acea dispusitiune a legii unu defectu, cá nu se fipsasse terminulu pana la care se se refuesca darea, mai nainte de compunerea listelor electorali, cari in une locuri se incepusse mai currendu, éra in altele mai tardíu, nascandu-se astfelu marele inconvenientu cá in acelle locuri, unde conscriptiunile se inceputa mai tardíu, omenii avendu timpu mai lungu, facura de platira darea in acellu restempu si fusera trecuti in listele electorali, precandu in alte locuri, unde conscrierea se incepú cu septemanele mai nainte, omenii fusera suprinsi si apoi firesce ne potundu plati d'in caus'a saraclei si a scurtimei timpului, fusera lipsiti de uniculu dreptu ce l'ar fi avutu, — deci ingeniosulu ministru de interne Col. Tisza, care combatusse ageru acellu §. allu legii, se prinse de acestu cartigu si scosse la callea a face possibile bietiloru contributuri d'a se poté inscrie inca in listele electorali, deca voru plati darea pana la 15 Aprile, a. c. Proiectulu de lege érá gat'a mai de multu, dar trecura dílle pana ce, provediutu cu approbarea comitiorului, sosi la Pest'a, spre a se poté presentá in camera, ceea ce se si facú. Acum, de si timpulu este scurtu (25. de dílle) credemu totu-si cá multi d'entre cei remasi voru grabi a se folosi de occasiunea binevenita si platindu darea voru starui a fi trecuti in listele electorali. Intelligenti'a romana este rogata si are detorintia a face cunoscuta poporului acesta dispusitiune a noului proiectu de lege si a-lu indemná cá se grabesca a plati darea si a se inscrie in listele electorali. Timpulu este scurtu, dar — dreptulu fiindu pretiosu, — ajunge spre a-lu recastigá, celloru ce dorescu a se buccurá de dinsulu. Dl. Col. Tisza a binemeritatu de bietii contribuabili lipsiti, caroru-a li fece acesta ecuitabila inlesnire.

Cetimu in „Gazet'a Transilvaniei,“

Blasiu, 3. Martiu 1875

D. Red.! Comisiunile esmisse de tapanii nostri spro a conscrie alegatorii, pre multe locuri au purescu forte pocitu, si au redusu numerulu alegatoriloru censuatiisti si mai tare, de cum érá intentiunea Keményesciloru.

In art. XXXIII de la 1874. §. 5., unde se statoresce censulu, sumele sunt determinate in bani austriaci: cá-ci valut'a legale asta-di este valut'a austriaca.

Éra in tabellele de contributiune venitulu curatu este scrissu in moneta conventionala: cá-ci pretiurea venitulu curatu si foile catastrale, cari sierbescu si asta-di de basa intru mesurarea contributiunii, sunt facute de nemi inainte de introducerea valutoi austriace.

De aci provine differentia forte mare, si multi omeni, de nu voru fi cu attentione intru appararea dreptulu lor, voru romané eschisi de la cellu mai frumosu dreptu allu unu cetatianu.

84 fl. ce se recere in §. 5, lit. a) dupa tabella sunt numai 80 fl. mon. conv.; — 79 fl. 80 cr. din lege, in tabella facu numai 76 fl. m. c.; — éra 72 fl 80 cr. receruti

de lege, in tabell'a de dare facu 69 fl 20 cr. m. c.

Deci se cuvine se fimu cu attentione: óre comisiunile conscrietoria tienutu-a in vedere differentia acest'a seu ba? si deca nu a tienutu-o, si deca comisiunea conscrietoria s'a uitatu numai la summa, nu si la genulu baniloru: atunci se scimu, cá unu numeru considerabile de alegatori ni su t lassati afara.

Lassari de aceste si abateri de la lege s'au potutu face si cu individii, cari sub altu titlu oro care se cuvine se fia scrissi intre alegatori.

Lucrarea cea vatematoria a comisiunii se pote corregge prin reclamatiune.

In sensulu paragrafului 41. si urm. listele facute de comisiunile conscrietorie se espunu in fia-care comuna; éra tabellele de dare sunt deschise in totu tempulu.

Cand. se espunu listele, ne potemu convinge: óre scrissi sunt a colo toti individii cari dupa tabella s'ar' cadé se fia inscrissi.

Deca vedemu, cá in lista nu sunt scrissi toti cei ce dupa lege ar' fi indroptati: atunci séu se-i indemnámu se reclame ei insii, séu se reclame altulu dintre alegatori in numeie lor: cá dupa sunetulu art. XXXIII. §. 44, ori-ce individiu scrissu intre alegatori, are dreptulu de a reclamá in intregu cereulu seu de alegere si a pretinde, cá persónele lassate a fora cu nedreptulu se se scria in numerulu alegatoriloru, — are dreptulu de-a reclamá, cá ori-ce persóna trecuta in lista cu nedreptulu, se se stérge. Reclamatiunile se facu in scrissu; un'a se pote referi la mai multi individii. Terminulupentru darea reclamatiuniloru este 10 dílle, de la espunerea publica a listelor séu consenmatiuniloru.

Aceste spre orientare cu respectu la cea mai noua institutiune nefericita, cu care Keményescii au dotatu Transilvania'.

Cei ce observara acestu abusu, faceau bine, deca l'adduceau numai decâtu la cunoscentia publica pentru cá facandu-se la timpu interpellatiune in Camera, abusu se curmá si reclamatiunile deveniau de prisosu, acum firesce nu remane alta, decâtu a grigi bine cá abusu se nu se treca cu vederea in termiulu reclamatiuniloru. — Vigilantibus jura. Red. „F.“

Polonii d'in Prussia in contr'a germanisatiunii.

D. Jaczanowski, deputatu polonu in Reichstagulu germanu, a propusu o motiune, suptscrissa de toti colegii sei d'acea-si nationalitate, cerendu mantienerea nationalitatii sia limbei, garantate prin tratate.

Suptscriitorii s'au plansu cá guvernulu imperiale nu mai voiesce se tiena scéma de obligamintele luate de Fridericu cellu-Marc si de Fridericu Guilomu II., de stipuatiunile congressului de la Vienn'a si de declaratiunile Constituantei prussiane si-alle primulu parlamentu germanu in privintia nationalitatii polonese. Interpellatoarele a arretatu „potopulu de decretu“ date in contr'a intrebuintarii limbei polonese, mai cu osebire de la resbellu incoa, si a declaratú cá elementulu polonu, care pana adi a fostu legatu intimu de traditiunile occidentale, se vede nevoitu a nu-si mai acceptá salvarea de cátu de la Resaritu, a se da in partea panslavismulu. A atacatu apoi tote mesurile luate de ministrulu instructiunii publice, care, prin impunerea in scólele polone a unei limbe straine, nare altu scopu de cátu a mantiené intuereculu in clasele poporare.

